

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De integritate confessioni requisita. 9

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

PVNCTVM IX.

De integritate confessioni requisita:

1. Quae sit confessio integra.
2. Omnia mortalia quoad speciem, & numerum, tam interiora quam exteriora, fateri debes.
3. Circumstantias notabiliter aggravantes esse obligationem confitendi, docent plures.
4. Probabilium est oppositum.
5. Satisfit rationibus n. 3. adductis.
6. Explicantur septem circumstantiae à Doctoribus assignatae, & specialiter circumstantia, Quis, quae denotat qualitatem personae.
7. Circumstantia, quid, quae est materia peccati: & quid in furto dicendum sit.
8. Quid de circumstantia incestus.
9. Quid de virginitate.
10. Explicatur circumstantia, propter quid, quae spectat finem operantis.
11. Circumstantia, quomodo, declaratur.
12. Quibus auxiliis, an oporteat explicari.
13. Quando, id est, quo tempore: ubi de peccato commisso dicitur.
14. Quid dicendum de peccato dubio, an sit obligatio fatendi: & quale dubium.
15. Si probabile iudicium habeas non esse mortale, vel esse confessum, vel non esse commissum, non teneris.
16. Si anceps es, aliqui censent te non esse obligatum.
17. Verum est, te obligatum esse.

1. Illam confessionem voco integram, in qua fateris omnia peccata mortalia commissa, & clauibus Ecclesiae non subiecta. Quod autem haec fateri teneris vi praecepti divini, in ipsa institutione Sacramenti fundati, docuit Trident. sess. 14. c. 5. his verbis: Verum, cum universa peccata mortalia, etiam cogitationes, homines ira filios, & Dei inimicos redant, necessum est omnium etiam veniam cum aperta, & reverenda confessione à Deo quaerere. Itaque dum omnia, quae memoriae occurrunt peccata Christi fideles confiteri student, proculdubio omnia divinae misericordiae ignoscenda exponunt. Qui vero secus faciunt, & sententia aliqua retinent, nihil divinae bonitatis per sacerdotem remittendum proponunt.

2. Ex his verbis infertur manifeste, te obligatum esse omnia peccata mortalia, tam interiora, quam quae in actum exteriorum procedunt, confessioni subicere. Item, omnes circumstantias mutantis speciem: quia in esse moris sunt nona peccata: & definitur à Trident. sess. 14. can. 7. Item, numerum peccatorum, quae commisit, ut satis indicatur à Trident. supra c. 5. cum dixit, omnia peccata, non solum in genere, sed in specie, & sigillatim declaranda esse. Rationem huius veritatis reddit Concilium illo c. 5. Sacerdos non potest hoc iudicium incognita causa exercere, neque aequitatem in penis iniungendis servare, si in genere duntaxat, & non potius in specie, & sigillatim sua ipsi peccata poenitentes declararent. Aliam rationem ex effectu Sacramenti reddit D. Thom. in dist. 17. q. 3. art. 4. Alenf. 4. p. 9. 77. memb. 5. art. 2. & 6. Adrian. in 4. de confess. q. 4. §. Quoad peccata. Vnum peccatum mortale remitti non potest sine alio, quia quodlibet obstat gratiae recipiendae. Ergo, ut poenitens ab omnibus absolvarur, omnia debet confiteri, ut sententia absolutionis accusationi commensuratur: aliàs daretur sententia de causa incognita. Favetque textus in cap. Eum pro causa de sentent. excommunicat. ubi pluribus excommunicationibus ligatus, si aliquam taceat ex malitia, ab ea non absoluitur. Si igitur in hoc casu non posset ab una excommunicatione absolui, quin ab omnibus absolueretur, à nulla maneret absolutio. Quod si iniquitas, qualiter possis circumstantias mutantis speciem, & numerum peccatorum agnoscere, ut confessionis iudicio subicias; vide dicta tract. 2. de peccat. disp. 3. p. 1. & seqq.

3. Superfluum tamen examinandae aliquot quaestiones inter Doctores controuersae. Prima, an circumstantiae notabiliter aggravantes intra eandem speciem sint ex praecepto diuino necessariae fatendae. Dari circumstantias intra eandem speciem aggravantes, vel minuentes notabiliter peccatum prope committere committi solet, non est dubium; siquidem, ex malitia, intensoque odio occidere hominem potes; vel repente occasione grauis iniuriae lacessitus. Item, intra quantitatem pro peccato mortali furti requisitam, dari potest minima, vel notabiliter maxima. Item, peccatum carnis potes committere nimio affectu, & voluptate, vel coefferante, & sic de aliis similibus. Quaestio igitur est, an praedictas circumstantias, tam aggravantes, quam notabiliter minuentes, debeas manifestare, ut integritati confessionis satisficias.

Afirmant Calet. in sum. verbo, Confessio, com. dit. 15. Domin.

Suar. in 4. dist. 18. qu. 2. art. 4. concl. 5. & 6. & pluribus relatis Suar. disp. 22. sect. 3. n. 5. Salas. 1. 2. tract. 2. disp. unic. de confess. sect. 3. num. 33. qu. 7. pag. 1190. Thom. Sanch. lib. 4. de voto, c. 11. n. 24. Egid. de Coninch. disp. 7. de poenitent. dub. 3. concl. 1. n. 18. Henriq. lib. 5. c. 7. n. 6. Probari potest primò ex Trid. sess. 14. c. 5. decidente, circumstantias mutantis speciem, numerumque peccatorum, in confessione explicandum esse, ut sacerdos ritè causa cognita, iudicet, & pro qualitate criminum penas iniungat. Et haec ratio aequè in circumstantiis notabiliter aggravantibus procedit; siquidem ex illarum positione criminis grauitas notabiliter augetur, & saepe amplius quam multiplicitate peccatorum numerica. Ergo, & c. Secundò, ex cap. Consideret. de poenitentia; distinct. 5. ubi plures circumstantiae connumerantur in confessione explicandae, quae solum aggravant, ut de duratione actus, de intentione, de occasione peccati: & in cap. Si quis Sacerdos & cap. Non debet. & aliis 30. quast. 1. & cap. 1. & 2. 22. quast. 6. variae poenitentiae assignantur pro diuersis criminibus, cum tamen diuersitas solum sit secundum magis & minus. Ergo signum est, aequitatem iudicij expostulare praedictae diuersitatis declarationem. Tertio Confessor interrogare potest poenitentem, an in peccatum quod confitetur, saepius reincidenterit, vel longo tempore durauerit; & in peccato furit quam quantitatem fuerit furatus: quia habet clauem scientie, ad quam pertinet examinare poenitentis statum & dispositionem. Ergo tenetur poenitens his omnibus interrogationibus respondere. Ergo etiam absque interrogatione tenebatur declarare; quippe hoc iudicium voluntarium est, non coactum; ac proinde quicquid poenitens interrogatus occultare non potest, absque interrogatione declarare debet. Quarto sunt plura peccata, quae secundum probabilem sententiam non differunt specie, sed intra eandem augent, vel minuunt notabiliter malitiam; & tamen est certum in confessione manifestari debere. Ergo, & c. Maiorem propositionem probò inductione. Primo in gradibus consanguinitatis, quatenus sunt circumstantia incestus. Erenim copula cum sorore, vel cum matre, vel affine non mutat speciem, ut latè Calet. 2. 2. q. 154. art. 9. & tom. 1. opus. tract. ult. respons. 5. Socus dist. 18. q. 2. art. 4. Canus. relect. de poenitent. punct. 5. Secundò in peccatis contra naturam, quae secundum probabilem sententiam solum differunt secundum maiorem vel minorem grauitatem. Tertio in infamatione falsum dicendo, vel occultum reuelando, quae solum videntur secundum magis vel minus differre. Quarto, in violatione ieiunij: comestio enim carnis illo die eiusdem speciei est cum comestione repetita ciborum non prohibitorum. Quintò homicidium, & mutilatio membri, voluntas occidendi vnum, vel plures, quae solum intra eandem speciem differunt. Et tamen haec omnia sunt in confessione manifestanda. Ergo circumstantiae aggravantes, vel minuentes notabiliter manifestari debent.

4. Nihilominus, etsi praedicta sententia probabilis sit, probabiliorem existimo, circumstantias notabiliter aggravantes, & à fortiori notabiliter minuentes non esse ex necessitate fatendas. Sic D. Thom. in 4. dist. 16. qu. 3. art. 1. Valen. p. 4. disp. 7. qu. 11. pun. 1. assert. 5. Nauarr. cap. 6. num. 6. & pluribus relatis Valsq. qu. 91. art. 1. dub. 2. Bonac. disp. 5. de sacram. qu. 5. sect. 2. p. 2. §. 3. dist. 3. n. 5. alias ubi sect. 2. num. 11. innumeros refert, tamen si contrarium sentiat. Praecipuum fundamentum est: quia obligatio fatendi peccata ex institutione sacramenti poenitentiae à Christo Domino facta provenit. At hanc institutionem declarans Concil. sess. 14. cap. 5. & can. 7. solum expresse peccata quoad speciem, & numerum, & consequenter quoad circumstantias mutantis speciem: ergo absque fundamento obligantur fideles circumstantias intra eandem speciem manifestare. Doctores enim hanc obligationem imponentes tenentur necessariò affirmare, diminutè Concil. Trident. processisse in sua declaratione. Quod si dicas, Concil. circumstantias aggravantes non declarasse, ut locum opinionibus concederet, solumque declarasse, quae certò seruanda erant; vnde concinquitur, nullam esse obligationem has circumstantias fatendi: quia in casu dubio obligatio imponenda non est: nõ enim certò, & cum effectu adstringi debes ad onus graue subeundum ob obligationem dubiam, & incertam. Si enim Concilium iudicauit, iudicium confessionis satis ritè exerceri posse, aequitatemque in penis iniungendis seruari, declaratis peccatis quoad speciem & numerum, vnde obligatio declarandi modum peccati asserenda est: Confirmito. Circumstantias notabiliter minuentes non esse ex obligatione manifestandas, asserunt ferè omnes Doctores, etiam oppositè sententiae, ut videre est apud Henriq. lib. 5. c. 7. n. 3. Suar. disp. 22. sect. 3. n. 16. Egid. de Coninch. disp. 7. dub. 3. conc. 2. n. 16. At eadem est ratio de his circumstantiis, ac de circumstantiis notabiliter aggravantibus, cum in hoc iudicio aequè teneatur poenitens prole, ac contra se veritatem fateri, & c.

5. Neque rationes in contrarium vigent. Ad primam desumptam ex Concilio satis fecimus probatione nostra conclusionis. Ad secundam ex cap. Consideret, fateor poenitentem debere considerare qualitatem sui criminis quoad circumstan-

tas aggravantes aliquo modo; sed ad hanc considerationem, & confusionem non tenetur ex præcepto, sed ex consilio. Neque aliud ibi voluit August. alias deberemus affirmare; obligatum esse pœnitentem manifestare, an in die festo, vel ieiunij peccatum commiserit: quod non est receptum, ut videbimus. Alia item capitæ in quibus variæ pœnitentiæ pro diversis criminibus impostæ recensentur, aliquibus placet loqui de foro publico, & non de sacramentali. Sed concessio, sermonem esse de foro sacramentali; affirmamus, diversas illas pœnitentiæ impostas esse pro diversis criminum gravitate, eò quod à fidelibus ad iudicium confessionis fuerit delata: at inde non conuincitur obligari fideles eam gravitatem in confessionis iudicium adducere. Multa nanque ibidem recensentur, quæ in omnium sententia non sunt necessariò in confessionem adducenda; quale est declarare, an periurium commissum sit ab homine libero, vel seruo, pro cuius diversitate diversa pœna statuitur illo c. 1. 22. q. 5. Ad tertium respondeo posse Sacerdotes, quando sibi non constat de dispositione pœnitentis, & de proposito vitandi peccati in futurum, examinare, & inquirere super peccata confessa, ipsamque pœnitentem obligatum esse manifestare veritatem, si videat, Confessarium interrogare de circumstantiis aggravantibus in ordine ad formandum iudicium de eius dispositione, & statu; & non quia existimet, circumstantiis aggravantibus necessariò esse fatendas: quam manifestationem ipse facere tenebatur non interrogatus, si intelligeret, ex manifestatione criminum quoad speciem, & numerum non esse Confessarium sufficienter instructum, quod vix præsumendum est. Quarta ratio postulat explanationem plurium circumstantiarum, ideòque placet per singulas circumstantias, quæ regulariter alicui actioni adesse solent, discutere.

6. Septem circumstantiæ enumerantur communiter à Doctoribus (teste Azor. 1. p. lib. 1. cap. 4. Sayro in clavi regia, lib. 2. cap. 3. Henric. lib. 5. sum. cap. 6. num. 3. Valen. 1. 4. disp. 7. q. 11. p. 1. Coninch. disp. 7. de pœnitent. dub. 4. Suarez. disp. 22. sect. 4. Bonac. disp. 5. de Sacram. quæst. 5. sect. 2. p. 2. §. 3. difficult. 3. & aliis) Quis, quid, vel, circa quid, quomodo, cur, quibus auxiliis, ubi, quando.

Circumstantia, quis, denotat qualitatem personæ peccantis, quæ frequentis mutat speciem, ideòque necessariò fatenda, ut si persona sacra, coniugata, vel habens vorum castitatis fornicationem commiserit: transfert enim actionem intemperantiæ in vitium sacrilegij, vel iniustitiæ. Si sit persona publica sæpe ratione officij contra iustitiam delinquit, aliàs solim contra misericordiam peccaturus. At si huius circumstantiæ aggravatio intra limites eiusdem speciei continetur, sicut contingit in ligato voto castitatis solenni, vel simplici, aut proveniente ex Ordine sacro, vel religione, nulla est obligatio declarandi.

7. Quid, indicat materiam peccati quoad conditiones eius, quarum præcipua, à Doctoribusque controuersa est materia furti, & damnum illarum. Et de materia furti pro certo supponit Suarez. sess. 4. num. 2. necessariò esse fatendam: neque satisfaciende, si dicas, te notabilem quantitatem furatum esse; sed debere explicare, quam quantitatem. Idem in hoc casu docuit Bonac. supra, num. 17. consentit Nauar. cap. 6. n. 6. casu, quo furtum in ea quantitate fuerit referuatum, vel illius explicatio necessaria fuerit ad ferendum iudicium de restitutione facienda. Mouentur: quia sine hac manifestatione non videtur manifestatum delictum, quod per ordinem ad obiectum indiuiduatur: neque æquitas in pœnitentis iniungendis seruati potest, cum sit longè diuersum furtum vnus scuti, vel centum. Nihilominus dicendum est, neque in hoc casu te obligatum esse quantitatem furti declarare, si quantitas furata vnus fuerit domini: nam, licet indiuiduatio actus per ordinem ad obiectum sumatur, sufficienter illius indiuiduationem declaras, affirmans, te quantitatem notabilem furatum esse: sicuti satisfacis consistendo homicidium, vel fornicationem commisisse, tamen si intentionem, vel durationem illorum actuum non declares: cum tamen intentio, & duratio ipsam indiuiduationem actus potius, quam obiectum constituent. Atque ita sustinet Valq. dub. 4. n. 5. & probabile reputat Bonac. difficult. 3. n. 17. Quod si peccatum in tanta quantitate excommunicationem habeat annexam, debes manifestare, si illius excommunicationis Confessarius ignarus sit: quia absolutio ab excommunicatione premitur abolutioni à peccatis debet. Idem est, si in ea quantitate fuerit referuatum, si alteri quam habenti potestatem faceris: secus si potestate absoluendi gaudeat: quia ob referuationem delictum non mutat speciem. Nullo tamen modo tibi licitum est furanti centum, faceri decem furatum esse: quia esto furtum decem, vel centum non differat specie, non est dubium differre numero, ac proinde peccatum, quod commissum est celas, & facris, quod non commisisse, uti bene aduertit Valq. quæst. 91. art. 1. dub. 4. n. 23. Ob eandem rationem, si occideris Petrum, non est tibi licitum confitei solim vulnerasse: quia eto vulneratio ab occisione non differat specie, differat numero.

Notanter dixi si ab uno domino materia furti sublata sit: nã si plures in eam rem dominium habeant, videtur pro multipli-

cate dominorum peccatum, saltem virtute, multiplicari, sicuti si plurium hominum multitudinem velles occidere, non satisfaceres declarando habuisse voluntatem occidendi, nisi declares, saltem confusus, homines, quos occidere voluisti: quia iuxta eorum pluralitatem peccatum occisionis, saltem virtute, multiplicatur. Cæterum Ioann. de Salas 1. 2. r. 2. quæst. 73. tract. 13. disp. 5. sect. 6. n. 65. & Valq. de pœnitent. quæst. 91. art. 1. dub. 4. n. 5. affirmant, te non esse obligatum in peccato furti numerum dominorum declarare: quia ex eorum multiplicata non videtur peccatum multiplicari, cum sit eadem priuatio domini, idemque damnum: tamen plures illud patiuntur: in quo est larum discrimen ab eo, qui vno actu plures occideret, vel vulneraret, vnicòque verbo famam plurium læderet, vel id præstare vellet, quia occisiones, vulnerationes, famæque læsiones distinctæ sunt, & vna ab alia non pendet, nisi in causa: & consequenter voluntas illorum malorum multiplex est moraliter pro multiplicata damni inferendi. Debet ergo in confessione manifestari.

8. Ad hanc circumstantiam reducit illa, quæ vocatur à Theologis circa quid: quæque denotat qualitatem personæ, cum qua est peccatum, ut si commisisse fornicationem cum coniugata, vel occidisti Clericum. Et de his non est dubium debere explicari. Solùm de circumstantiis incestus, & virginitalis est difficultas. Et quidem omnes Doctores fatentur, teste Sanch. lib. 7. de matr. disp. 5. num. 5. §. 8. copulam illicitam cum consanguineis, vel affinis iis in gradibus, in quibus matrimonium inter ipsos prohibetur, esse incestum, & circumstantiam fornicationis necessariò fatendam: quia ob reuerentiam debitam, cum consanguineis, tum præcipue matrimonij Sacramento, ea copula specialiter prohibetur: sumiturque ex cap. Lex illa. §. Cum ergo. 36. quæst. 1. Sed, an satisfacias integritati confessionis, si affimes, incestuosam copulam commisisse, quin personam, qua cum commisisse, manifestes, an, inquam, fuerit affinis, vel consanguinea, an in primo vel secundo gradu: non est ita certum. Nam Caietan. 2. 2. q. 154. art. 9. quem aliqui recentiores sequuntur, existimat, incestum cum affine, vel consanguinea solim esse circumstantiam aggravantem, sicuti maior, vel minor quantitas in furto: & idem docet de diversitate graduum virtutis: additque non oportere pœnitentem esse sollicitum in eis explicandis.

Communis tamen sententia est, incestum cum consanguinea esse specie diuersum ab incestum cum affine, ac proinde necessariò in confessione explicandum: differunt enim, sicut vnio partium mediata, & immediata, naturalis, & voluntaria. Et licet omnes prædicti incestus sint aduersus eandem virtutem pietatis, vel religionis: quia religio modo cum violantia: diuersitatem habent specificam, sicuti sacrilegium, ex copula cum persona sacra, vel ex illius percussione, diuersum est, tamen si sint aduersus eandem virtutem. Secundo differunt specie incestus cum consanguinea in linea recta, & transversali: quia cum consanguinea in linea recta nunquam fuit licitus concubitus: & longè alia reuerentia debita est matri, quam sorori, & longè fœdior illius, quam huius violatio. Tertio, differunt incestus in primo gradu consanguinitatis lateralis à reliquis, & incestus in primo gradu affinitatis lineæ rectæ à reliquis, præsertim lineæ transversalæ: quia in primo gradu iure naturæ est impedimentum dirimens matrimonium; in reliquis iure positio. Sic Leonard. Lessius lib. 4. de iust. c. 3. dub. 11. n. 79. Valq. quæst. 91. art. 1. dub. 4. num. 15. Suarez. de pœnitent. disp. 22. sect. 4. num. 7. Quoad reliquos gradus probable est, copulam incestuosam inter ipsos non differre specie, ac proinde non esse necessariò fatendam eam diuersitatem: etenim omnes hæ copulæ prohibentur positio præcepto sub eadem ratione, nempe, ut reuerentia debita propinquis in illis gradibus deferatur. Quòd autem maior reuerentia debeat, quòd gradus est intimior, non arguit diuersitatem specificam ut bene Lessius, & Valq. locis citatis.

9. De circumstantia virginitalis, omisis aliis sententiis, affirmo, non esse specialem circumstantiam necessariò fatendam, si ipsa virgo liberè consentit, uti pluribus relatis firmat Thom. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 14. à n. 5. Suarez. de pœnit. disp. 22. sect. 4. à n. 6. Pert. Nauar. lib. 2. de resit. c. 3. par. 4. dub. 1. n. 249. in noua edit. Puella namque domina est sui corporis, quatenus absolute iniustitia potest illi vti. Ergo ultra peccatum intemperantiæ nullum aliud ibi interuenit, sicuti in vito contingit, cum primum virginitalitatem amittit.

10. Tertia circumstantia est, propter quid, quæque indicat finem operantis. Quando igitur finis intentus est diuersum specie peccatum à medio, quod eligitur; fatenda est necessariò talis intentio: ut si furatus sis propter mœchiam: cum enim furtum ad mœchiam non dirigitur, & ex alia parte sint diuersa peccata specie; ex manifestatione vnus aliud non manifestatur. Quod si medium & finis sint eiusdem speciei, & vnum referatur ad aliud, iuales sunt tactus, oscula, & amplexus, qui per se ad eorum diriguntur, manifestato fine intentus, & subleuato manifestantur illi actus mediij antecedentes, ut notauit Valq. quæst. 91. art. 1. dub. 4. n. 9. Suarez. de pœnit. disp. 22. sect. 4. n. 8. Martin. Nauar. c. 6. n. 6.

11. Quarta circumstantia est, quomodo quæ intelligenda est de modo accidentalium, seu non per se, coniungentium actu. Modus accidentalium est in triplici differentia. Primum secundum durationem, qui non est necessarius exprimendus, nisi forte ob durationem contingat peccata quoad numerum multiplicari, ut docuit Emmanuel *de verbo Confessio. num. 23.* Secundus, refert intentionem, qui si peccata distincta non inferat, non est necessarius fatendus: solet autem inferre, ut si homicidium sit ex odio: nam tunc non solum est contra iustitiam; sed contra charitatem: secus si ex lucri causa. Item, si inimicum occidit in frustra seces, teneris fateri: quia est scilicet, seu feritatis peccatum iuxta doctrinam D. Thom. 2. 2. *quest. 159. art. 2.* vel noua iniuria, quæ defuncto in eius caduere fieri potest, ut notauit Suarez de *penit. disp. 22. sect. 4. num. 13.* & Valq. *quest. 91. art. 1. dub. 2. num. 32.* Tertius delimitur ex consuetudine, quem opus non esse explicare in confessione affirmavit Canus *relect. de penitent. p. 5.* Suar. *dicta disp. 22. sect. 4. num. 15.* Valq. *quest. 91. art. 3. dub. 7. n. 16.* Sæ *verbo Confessio. n. 23.* aliis obligaris bis eadem peccata fateri. Per accidens tamen obligari potes, si necessarium sit Confessione, ut tuam dispositionem, & obligationem perfectam habeat.

12. Quinta, quibus auxiliis, id est, qui tibi fuerint auxiliati in peccato. Horum declaratio necessaria non est, si eos ad recum peccandum non induxeris. Quod si induxisti, distinguendum est cum Valq. *quest. 91. art. 1. dub. 4. num. 3. & 21.* an iudicio sit ad actum tibi, & iudicio communem, ut cum inducis mulierem ad fornicationem: quo casu, cum inuita actio eiusdem sit speciei cum actu subsequente, & ex alia parte ad ipsum referatur, ut pluribus allegaris firmat Val. 1. 2. *disp. 102. cap. 4.* D. Thom. Sanch. *lib. 1. Decalog. c. 6.* probabile satis est, satisfacere integritati debita, si actum consummatum declares, quin manifestes inductionem: quia iudicio secundum prædictos Doctores non est distinctum peccatum, sed circumstantia quedam aggrauans intra eandem speciem. Si verò tuo exemplo, vel verbo ad aliud peccatum distinctum incitas, & moueris teneris sine dubio fateri: quia sunt duo peccata, vel due malitiæ distinctæ, quarum vna ad aliam non dirigitur. Quocirca, si vocasti socium in adiutorem homicidij, vel interposuisti nuncium, ut loquatur puella: teneris hanc circumstantiam manifestare quia incitasti ad illud peccatum distinctum ab eo quod tu commisisti: quia incitasti ad locutionem puellæ, vel adiutorium homicidij, qui actus tibi non est communis sicuti latius notauit Valq. de *penitent. dicta q. 91. art. 1. dub. 5. n. 14.*

Sexta est, ubi, quæ pertinet ad locum delicti, ob quem actus induit varias peccati species. Primum, si delictum est in loco publico, & coram personis, quæ inde peccandi occasione sumunt, habet circumstantiam scandali, ut notauit Sanch. *lib. 1. Decalog. c. 6. & diximus tract. 6. de charit. disp. vlt.* Secundò, si Missa in loco profano absque vigenti causa celebretur, vel si actio profana, quæ specialiter ob reuerentiam loci facti interdicitur, ibidem fieri contingat, induit sacrilegij speciem, ut latè diximus *tract. de reuer. debita loc. sac.*

13. Vltima circumstantia est, quando, quæ tempus, quo delictum paratum est, denotat. Aliquibus placet, si die festo delictum committatur, esse circumstantiam necessariò fatendam. Sed contrarium merito communis sententia affirmat apud Nauarr. in *c. Consideret. de penit. n. 22.* Couar. in *c. Alma mater. i. p. 5. n. 3.* Suar. aliis relatis *disp. 22. sect. 4. n. 22.* Valq. *q. 91. art. 1. dub. 4. n. 23.* quia præcepto seruandi festum solum astringit adire Sacrum, & ab operibus seruilibus abstinere. Hac enim actione, & omissione Deus colendus est illis diebus ex præcepto: aliæ verò actiones, & omissiones non sunt eo die specialiter prohibita, aut præcepta. Idem est, quando eodem die duplici præcepto eiusdem rationis ligaris ad rem aliquam faciendam, vel omittendam, ut si in die Dominica incidat Festiuitas Christi, vel Beatæ Virginis, aliàs ex obligatione seruanda, vel vigilia alicuius Sancti in Quadragesima; violatio Festi, vel ieiunij vnicum est peccatum: quia vnica virtuti sub eadem ratione aduersatur. Secus esset, si obligationes essent diuersæ, qualis esset obligatio voti, & præcepti. Vide Nauarr. in *cap. Consideret. de penitent. disp. 5. n. 58.*

14. Secunda questio, an peccatum dubium fateri necessum sit, ut integritati confessionis fiat satis. Pro resolutione ponendum est triplex dubium te habere posse de peccato. Primum, an sit morale, vel veniale. Secundum, an feceris. Tertium, an confessus sis. Insuper, potest esse dubium, quod omnem assensum excludit; vel potest esse dubium, quod secum trahit assensum probabilem, et cum formidine, & timore alterius partis.

15. Et quidem, si probabile iudicium habeas, te non commisisse tale peccatum, vel illud peccatum non esse morale, vel iam esse confessum, durante eo iudicio probabili non teneris fateri: est probabilius sit oppositum. Quia tibi concessum est opinionem probabilem sequi, relicta probabiliori: at probabiliter iudicans, peccatum non esse morale, vel non commisisse, vel iam confessum esse, probabiliter iudicas

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars IV.

liberum esse ab obligatione confitendi, cum præceptum solum sit de mortalibus non confessis confitendis. Et ita iustinent Henric. *lib. 5. de penit. c. 4. in fin.* Suar. 1. 4. *de penit. disp. 22. sect. 9. n. 5. & 6.* Thom. Sanch. *lib. 1. sum. c. 10. n. 76.* Bonac. & Layman. statim referendi.

16. Verum, si post diligentem examinationem anceps sis, an peccatum commissum sit mortale, vel an illud commiseris, vel an confessus fueris, communis sententia defendit, teste Nauarr. *cap. 9. num. 14.* Syluest. *verbo Confessio. numer. 3.* Suar. *disp. 22. sect. 9. num. 1. & 2.* Salas 1. *quest. 21. tract. 8. disput. vnic. sect. 5. num. 60. in solut. ad 4.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 1. §. 4. num. 37.* innumeris relatis Sanch. *lib. 1. sum. cap. 10. num. 66.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. quest. 5. sect. 2. p. 2. difficult. 4. à num. 1.* te obligatum esse fateri. Et quidem quando certus es de delicto, dubius aurem, an illud factus fueris, est manifestum, quia eo casu possidet confessionis præceptum, certaque illius obligatio, à qua ob dubiam causam liberati non debes. At quando anceps es, nec te determinare potes ad ferendum iudicium, an peccatum commissum mortale sit, vel an illud commiseris. Egid. de Coninch. *disp. 7. de penit. dub. 8. conc. 2. cui fauet Layman. supra,* cenfer te non esse obligatum. Quia, ut ex Trid. *sess. 14. c. 5.* constat, solum obligaris ea peccata fateri, quæ post diligentem excussionem habueris in conscientia: at in conscientia non habentur peccata, quæ ignorantur esse commissa, ita vt nec probabile iudicium de illis efformari possit. Secundò explicans Concilium, quæ peccata teneris fateri, expressit *dict. sess. 14. can. 7.* mortalia peccata quoad speciem, & numerum, circumstantialique aggrauantes. Cum ergo dubij peccati nullam fecerit mentionem non videtur ex obligatione confessioni subiiciendum, aliàs Concilium dimittit processisset in assignatione materiæ necessariae. Et confirmari potest ex reg. *Contra eum de reg. iuris. in 6. vbi* dicitur, contra eum, qui legem potuit dicere, apertius est facienda interpretatio. At Concilium potuit apertius significare peccata dubia esse fatenda, si necessariò fatenda sunt. Ergo, &c. Item ex leg. *Quicquid astringendi ff. de verborum obligationib. ibi: Quicquid astringenda obligationis causa dictum est, id nisi palam exprimat, omisum esse censendum est.* Ad dubia peccata non expressit palam Concilium esse fatenda. Ergo fideles adstringi non debent ad eorum manifestationem. Tertio; delictum in dubio præsumi non debet: stat enim possessio pro innocentia & libertate. Quarto nullus tanquam delinquens esse subiiciendus iudicio, nisi eius delictum aliquater probatum fuerit.

17. Verius tamen est, stante eo dubio, te obligatum esse prædicta peccata dubia fateri. Mouet præcipue ob communem sententiam. Et quia Trident. *sess. 14. c. 5.* solum exceptit ab obligatione confessionis peccata venialia: ergo mortalia dubia sub obligatione includit. Cum verò viges, ea peccata dubia non esse in conscientia; dicendum est, non esse in conscientia certo, & infallibiliter; bene tamen sub dubio. Quod sufficit, ut sub dubio confiteri debeant. Neque obstat dubij peccati non fecisse Concilium expressam mentionem: satis enim illud indicauit, cum sola venialia exceptit. Præterquam quòd certa definiuit, dubia opinionibus Theologorum remisit: regula enim illa iuris, *Contra eum,* &c. non loquitur de legibus, vt aduertit ibi Gloffa *circa finem:* quia in legibus nihil est obsecrum, & ambiguum, cap. *Erit lex. dist. 4.* Quòd si in eis videatur aliquid ambiguum, recursus fiet ad concordentem, penes quem est interpretatio, cap. *Cum venissent. de iudicis. cap. Inter alia de sentent. excommunicat.* Quapropter regula illa loquitur de iudicibus, & contractibus, in quibus semper fit interpretatio aduersus contrahentem, neque suam mentem clarè explicantem. Deinde non obest, quòd in dubiis nemo præsumatur delictum commisisse, neque ob id adstringi possit, & obligari iudicio, ibique puniri; quia id verissimum est in ordine ad punitionem; secus ad medicinam animæ salutarè.

P V N C T U M X.

Expenduntur casus, qui secundum communem sententiam integritati confessionis culpabiliter obstant.

1. Omissio mortalis commissi, & non confessi, obstat integritati confessionis.
2. Secundo obstat, si culpabiliter omittas conscientia examinationem debitam.
3. Qualis examinatio requiratur.
4. Mendacium in materia necessaria, secus in voluntaria, & non integra, Sacramenti obstat integritati.
5. Plures oppositum censent.
6. Fit illis satis.
7. Simulare peccatum esse absolutum, cum tamen non sit; aliqui videntur sentire integritati non obesse.
8. Displicet prædicta sententia.